

Młody Czytelniku

Każdego roku na wsi dochodzi do wielu tragicznych wypadków. Ulegają im zarówno dorośli, jak i dzieci. Najczęściej zdarzają się przy pracach polowych, zwłaszcza w okresie żniw, ale także podczas różnych zajęć gospodarskich. Dla Ciebie szczególnie niebezpieczne jest wykonywanie prac na polu i w gospodarstwie takich, które przeznaczone są wyłącznie dla dorosłych. Dużym zagrożeniem jest nawet przebywanie w pobliżu pracujących maszyn i urządzeń rolniczych. Zwierzęta hodowane w większości gospodarstw, choć domownikom znane z imienia, także bywają groźne, jeśli obchodzić się z nimi niewłaściwie. Na wsi częściej niż w innych skupiskach ludzkich zdarzają się powodzie i pożary.

Jeśli mieszkasz na wsi, być może przyzwyczyłeś się już do wielu zagrożeń, ale pamiętaj, że to, co znane, też może być niebezpieczne. Jeśli odwiedzasz wieś sporadycznie – na przykład w czasie wakacji – tym bardziej powinieneś wiedzieć, co może Ci tu grozić i jak uniknąć wypadku. Dlatego przygotowaliśmy dla Ciebie ten poradnik. Zawiera on podstawową wiedzę na temat występujących w środowisku wiejskim zagrożeń dla życia i zdrowia, wskazuje również, jak ich uniknąć. Uważne przeczytanie i zapamiętanie naszych rad pozwoli Ci zachować zdrowie i radość z pobytu na wsi.

Na zakończenie proponujemy ciekawą i zarazem pożyteczną zabawę: zwiad bezpieczeństwa.

Niebezpieczne miejsca w gospodarstwie

W gospodarstwie rolnym zwykle dużo się dzieje. Jest ono miejscem zarówno codziennych zajęć domowych, prac gospodarczych, jak i zabaw. Nagromadzenie tak wielu różnych czynności na urozmaiconym terenie stwarza zagrożenie

Dbanie o porządek na terenie gospodarstwa rolnego oraz zachowanie uwagi i ostrożności zmniejsza ryzyko upadku.

Wypadkami. Łatwo się tu przewrócić, utracić równowagę na nierównym lub śliskim podłożu, zaczepić o pozostawione w nieładzie przedmioty. Może dojść do upadku z wysokości bądź wpadnięcia do niezakrytego otworu zbiornika gnojowicy albo studzienki. Dlatego ważne jest dbanie o porządek w gospodarstwie, zwłaszcza na jego podwórzu.

Na prostej, równej, niezastawionej drodze łatwiej zachować równowagę i zapewnić sobie i innym bezpieczeństwo. Dlatego warto, abyś czasami przypominał dorosłym, że po wyrównaniu i utwardzeniu gruntu, a w zimie – posypaniu oblodzonej nawierzchni piaskiem, popiołem albo trocinami podwórze staje się znacznie bezpieczniejsze, a liczne zajęcia łatwiejsze. Ze schodów, przejść oraz chodników powinny zostać usunięte wszystkie zbędne przedmioty. Uważaj na progi

w drzwiach domu i pomieszczeń gospodarskich - o progi łatwo się potknąć i upaść. Należałoby je zlikwidować.

Szczególne uwagę zwracaj na większe otwory w ziemi: wykopy, kanały, zbiorniki, doły na wapno. Bezwzględnie powinny być one właściwie zabezpieczone: najlepiej zakryte odpowiednimi pokrywami albo przynajmniej odgródzone ochronnymi barierkami. W nieprzykrytym zbiorniku z gnojowicą możesz się nawet utopić, a wejście do czyszczonych szamb grozi zatruciem siarkowodorem,

Poważne zagrożenie upadkiem z wysokości stwarzają stare, uszkodzone lub źle zabezpieczone schody, drabiny, wejścia na poddasza i otwory do zrzucania siana lub słomy.

W gospodarstwie rolnym często wykorzystywana jest drabina. Zapamiętaj, że bezpieczna drabina nie może być uszkodzona, nie może mieć wyłamanych albo pękniętych szczebli i podłużnic. Jeśli jest drewniana, nie wolno malować jej emalią, gdyż nie będą widoczne uszkodzenia drewna. Do konserwacji używa się wtedy lakieru bezbarwnego. Drabina powinna być tak postawiona, by nie groziło jej nagłe przesunięcie się po podłożu. Jeżeli jest rozstawna, jej segmenty powinny być spięte łańcuchem albo innym połączeniem ograniczającym rozstaw.

Nie wolno używać drabiny jako szczeleł, stawiać jej na nierównym pod-

łożu, naprzeciw drzwi i wrót mogących ją przewrócić, a także schodzić i wchodzić po niej tyłem do szczelbi.

Niebezpieczne miejsca w obrębie gospodarstwa mogą znajdować się w pomieszczeniach nad budynkami inwentarskimi, np. na strychach, wykorzystywanych przeważnie do składowania pasz objętościowych i ziarna. Powinny one być dostatecznie widne i przestronne, aby można było swobodnie się po nich poruszać i pracować. Jeśli znajdziesz się w takim miejscu, bądź szczególnie ostrożny, gdyż możesz natknąć się tam na różne nierówności,

ostre gwoździe, blachy wystające ze ścian lub elementy konstrukcji dachu.

Narzędzia używane do pracy dorośli powinni przechowywać w jednym miejscu, najlepiej na specjalnym stojaku al-

Prace albo zabawy na wysokości należą do szczególnie niebezpiecznych. Tym bardziej powinieneś o tym pamiętać i unikać wchodzenia na różnego rodzaju pomosty, drabiny, dachy, a także nie wspinać się po drzewach. Upadki z nich prowadzą do ciężkiego kalectwa, a nawet śmierci.

bo wieszaku (zwłaszcza łopaty, widły i kosy). Unikaj kontaktu z tymi przedmiotami. Dla własnego bezpieczeństwa nie zbliżaj się także do otworów umiejscowionych wysoko w ścianach budynków gospodarskich, nawet gdy, zgodnie z odpowiednimi wymogami, są one zabezpieczone poręczami, które uniemożliwiają zbytne wychylenie i upadek z wysokości.

Dobrze też abyś wiedział, że schody w budynkach inwentarskich muszą być odpowiednio mocne i wygodne, o szorstkiej, zapobiegającej poślizgom powierzchni.

Schody na poddasza i strychy powinny być wyposażone w balustrady ochronne; wejściom tym należy zapewnić dostateczne oświetlenie.

Schody bez poręczy mogą być niebezpieczne.

Zagrożenia chemiczne

W zwalczaniu szkodników stosuje się m.in. chemiczne środki ochrony roślin.

Służą one do niszczenia szkodników w uprawach rolniczych, ogrodniczych i sadowniczych. Przy nieumiejętnym obchodzeniu się z nimi mogą być bardzo groźne dla człowieka.

Szkodliwość chemicznych środków ochrony roślin wynika z:

- dużej aktywności biologicznej – to znaczy działania na różne organizmy (ludzkie, zwierzęce, roślinne),

- zdolności odkładania się i przemieszczania w środowisku – w roślinach, glebie, wodzie, organizmach zwierzęcych,

- trującego działania na człowieka i zwierzęta,

- masowego stosowania i łatwego dostępu do nich.

Powinieneś bezwzględnie unikać z nimi kontaktu. Wszystkie prace związane z zakupem, przygotowaniem do użycia i stosowaniem w uprawach chemicznych środków

ochrony roślin powinni wykonywać dorośli. Przy pracy z tymi preparatami powinni mieć na sobie specjalne ubrania, buty, rękawice i maski ochronne. Pamiętaj, że preparaty chemiczne dostają się do organizmu człowieka przez skórę, płuca, błony śluzowe

nosa, ust i oczu. Te wszystkie drogi przenikania muszą być zabezpieczone.

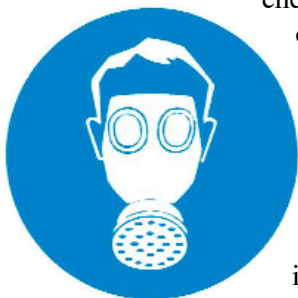
Bardzo ważne jest prawidłowe przechowywanie chemicznych środków ochrony roślin, a także nawozów sztucznych na terenie gospodarstwa. Warto,

Najwięcej zatruć chemicznymi środkami ochrony roślin powstaje przy nieprawidłowym ich stosowaniu w zabiegach ochrony upraw.

abyś wiedział, że powinny być one przechowywane w szczelnych, oryginalnych, a więc odpowiednio oznakowanych opakowaniach. Należy je składować w wyznaczonych, suchych, odrębnych (nie wolno tam przechowywać np. żywności, pasz) pomieszczeniach. I powtórzmy raz jeszcze: nie wolno ci urządzać zabaw w sąsiedztwie tych preparatów! Może to być bowiem groźne dla twojego zdrowia.

Istotne dla twojego bezpieczeństwa jest też rygorystyczne przestrzeganie tzw. karencji – czyli okresu od ostatniego zabiegu do zbioru chronionych płodów. Nie wolno zbierać, spożywać i sprzedawać produktów rolnych przed upływem karencji – pozostałe na roślinach środki chemiczne mogą bowiem powodować ostre zatrucia i przewlekłe choroby.

Uważaj również na wapno. Jest ono środkiem żrącym, mogącym powodować podrażnienia, szczególnie oczu i skóry. Przy zaprószeniu oczu wapnem natychmiast przemyj je wodą i zgłoś się do lekarza (okulisty).

ochrony roślin powinni wykonywać dorośli. Przy pracy z tymi preparatami powinni mieć na sobie specjalne ubrania, buty, rękawice i maski ochronne. Pamiętaj, że preparaty chemiczne dostają się do organizmu człowieka przez skórę, płuca, błony śluzowe

Maszyny i narzędzia

Współczesne gospodarstwo rolne jest zazwyczaj bogato wyposażone w maszyny i narzędzia rolnicze. Wprawdzie urządzenia te ułatwiają pracę na wsi, ale – jeśli są w złym stanie technicznym lub niewłaściwie się je użytkuje – przyczyniają się do wielu wypadków i ludzkich tragedii. Największe zagrożenie występuje w okresie wzmożonych prac w rolnictwie, zwłaszcza podczas żniw, omlotów i wykopków.

Kombajny do zbioru zbóż, zielonych i roślin okopowych, kosiarki, prasy do słomy i kopaczki do ziemniaków są z reguły maszynami o dużej masie, z wie-

loma wirującymi częściami i niebezpiecznymi, ostrymi elementami roboczymi. Zarówno ich obsługa, jak i przebywanie w bezpośredniej bliskości stwarzają wiele zagrożeń: rozjechania, przewrócenia się maszyny, przygniecenia, pochwycenia przez urządzenia i części maszyn w ruchu.

Gdy na polach pracują maszyny wyposażone w pomosty dla obsługi (np. kombajny do zbioru ziemniaków), nie wolno na pomost wchodzić ani z niego schodzić podczas ruchu maszyny. Przebywanie na pomostach sadzarek do ziemniaków i siewników – strącanie nadmia-

***Ruchome części
maszyn bez osłon
to przyczyna kalectwa,
a nawet śmierci.***

Podstawowymi warunkami bezpiecznej pracy przy maszynach i urządzeniach żniwnych są: odpowiednie kwalifikacje obsługujących je osób dorosłych, przestrzeganie szczegółowych zaleceń i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy zawartych w fabrycznych instrukcjach obsługi, a także przystępowanie do pracy w stanie wypoczętym i trzeźwym. Nigdy nie zbliżaj się do pracujących maszyn, bo może to się skończyć kalectwem, a nawet śmiercią. Nigdy nie uruchamiaj samodzielnie maszyn rolniczych.

ru sadzeniaków lub przegarnianie ziarna w skrzyniach nasiennych – wiąże się z dużym ryzykiem skaleczenia czy obcięcia palców i dłoni. Dotyczy to zwłaszcza młodzieży, gdyż konstrukcja maszyn rolniczych przewidziana jest do obsługiwnia ich przez osoby dorosłe.

Podobnie, wyłącznie osoby dorosłe, posiadające odpowiednie doświadczenie i kwalifikacje, mogą zajmować się obsłu-

gą dmuchaw, przenośników taśmowych i ślimakowych. Występują tam bowiem zagrożenia pochwytnieniem przez przesuujące się lub wirujące elementy przenośników oraz narażenie na znaczne zapylenie przy odbiorze słomy i siana transportowanych przy użyciu dmuchaw.

Pamiętaj, że nie wolno ci przebywać w odległości mniejszej niż 50 m od pracujących kosiarek rotacyjnych, sieczkarni zbierających, rozrzutników obornika czy gwiazdowych kopaczek do ziemniaków. Zdarzają się bowiem wypadki urwania się bijaków, noży czy dostania się kamieni na zespół rotacyjny – wówczas rażą one niczym pociski.

Jeśli zaobserwujesz nieprawidłowości, nie wahaj się zwrócić uwagę doro-

Ostłona wałka przegubowego chroni przed pochwytnieniem.

słym, że wszelkiego rodzaju przekładnie pasowe, zębate, łańcuchowe, wały przegubowo-teleskopowe i inne ruchome części maszyn (z wyjątkiem tych, których nie można osłonić) powinny być bezwzględnie zabezpieczone właściwymi osłonami.

Do najmniejbezpieczniejszych maszyn używanych w gospodarstwie rolnym należą pilarki tarczowe, powszechnie używane do cięcia drewna na opał i przy pracach remontowo-budowlanych. Podczas pracy z nimi bardzo często zdarzają się okaleczenia, konieczne są amputacje palców i dłoni, zdarzają się nawet wypadki śmiertelne. Najgroźniejsze są pilarki wykonane chałupniczo, nieposiadające klinów rozszczepiających, zabezpieczających przed odrzutem przerywanego materiału, kapturów ochronnych, urządzeń do podawania drewna przy cięciu poprzecznym.

Przydatne w pracach gospodarskich są również pilarki łańcuchowe (elektryczne albo spalinowe), służące m.in. do okrzesywania pni i przerywania drewna. Nieumiejętne ich stosowanie stwarza zagrożenie ciężkiego okaleczenia łańcuchem tnącym. Obsługiwać je mogą tylko osoby dorosłe.

Nierzadkie są także na wsi skażenia i urazy powodowane nieostrożnym używaniem ręcznych narzędzi pracy, takich jak: młotki, siekiery, widły, grabie, kosy lub noże. Podstawową zasadą jest, że powinny być one przechowywane

w stałych miejscach i odpowiednio zabezpieczone. Warto, abyś poznał kilka wymogów dotyczących ostrych narzędzi.

Nie wolno ci wykonywać prac związanych z użyciem pilarek tarczowych i łańcuchowych (prace te zarezerwowano dla osób dorosłych), a nawet przebywać w sąsiedztwie działającej maszyny.

Przed wszystkim wideł, kos, sierpów czy noży nie wolno zostawiać w miejscach przypadkowych, przysypanych słomą lub sianem. Kosa powinna być właściwie osadzona i zaklinowana. Przy przenoszeniu, przewożeniu bądź przechowywaniu kosy, piły albo siekiery należy na ostre ich części nałożyć osłonę lub futerał. Trzonek do wideł powinien być równy i dostosowany długością do ich rodzaju – dłuższy przy widłach dwurożnych, krótszy przy czterorożnych z rękojeścią.

Piły tarczowe są najczęstszą przyczyną wypadków na wsi.

Ostrożnie ze zwierzętami

Lubimy zwierzęta, podkreślając, że są przyjaciółmi człowieka. Nie wolno nam jednak zapominać o ich odmienności, trudnych niekiedy do przewidzenia zachowaniach, a przede wszystkim o tym, że nieumiejętne postępowanie z nimi może być dla nas bardzo niebezpieczne.

Zwierzętami hodowlanymi powinni zajmować się ludzie odpowiednio przeszkoleni, zdrowi, silni, opanowani, o łagodnym usposobieniu, lubiący takie zajęcia. Dotyczy to zwłaszcza obsługi dużych samców (ogierów, buhajów, knurów), do których, dla własnego bezpieczeństwa, nie powinieneś się zbliżać. Podobnie unikaj kontaktu z dziko żyjącymi zwierzętami i gryzoniami. Warto wiedzieć, że po ukończeniu pierwszego roku życia buhaj (inaczej: byk zdolny do zapłodnienia) powinien mieć założone kółko metalowe

w przegrodzie nosowej, które służy do poskramiania zwierzęcia i bezpiecznego prowadzenia. Natomiast w trakcie wyprowadzania dorosłego buhaja należy stosować dodatkowo drążek zaczepiony do kółka. Stanowisko buhaja powinno

Zwierząt nie wolno bić, straszyć, płoszyć ani w inny sposób drażnić.

być po obu stronach wyposażone w bariery uniemożliwiające przygniecenie człowieka do ściany.

Krowa jest z natury zwierzęciem łagodnym i spokojnym. Jeśli jednak chciałbyś się do niej zbliżyć, najlepiej uprzedź ją o tym głosem. Ostrzeżenie głosem, a szczególnie dotykiem ręki (poklepanie po boku lub zadzie) uspokaja zwierzę. Dojeniem mogą zajmować się tylko osoby odpowiednio do tego przygotowane, najlepiej – znane i lubiane przez krowę.

Konie są wrażliwe i płochliwe. Podstawową regułą postępowania z tymi zwierzętami jest stopniowe przyzwyczajanie ich do powtarzających się często zmian w otoczeniu, np.: hałasów, przejeżdżających samochodów, obecności ludzi. Przed podejściem do konia należy zwrócić na siebie uwagę, na przykład głosem czy zbliżeniem się od strony łba. Nie mając w tym doświadczenia lub nie będąc znanym zwierzęciu, najlepiej jednak nie zbliżaj się do niego w obawie przed ugryzieniem albo kopnięciem.

Gdy krowa się płoszy, możesz zaplątać się w łańcuch.